

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

Ons kenmerk
Z/273964

Plaats
's-Hertogenbosch

op de op 3 februari 2026 ontvangen aanvraag van Bazalt Wonen om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De flora- en fauna-activiteit gaat over de gevolgen ten aanzien van beschermde dier- en/of plantsoorten vanwege de renovatie en verduurzaming van 115 woningen, uitgevoerd aan Bentlaken 3–25 (oneven), 4251 GS, Bentlaken 30–52 (even), 4251 GW; Floreffestraat 1–41 (oneven), 4251 GM en 4251 GN; Floreffestraat 2–24 (even), 4251 GP; Floreffestraat 42–52 (even), 4252; De Graaff 16–26 (even), 4251 HV; De Graaff 48–58 (even), 4251 HW; De Graaff 76–88 (even), 4251 HX; Eendepad 33–45 (oneven), 4251 VC; Zaagbekstraat 14–52 (even), 4251 VE en 4251 VG; en Ganzepad 1–11 (oneven), 4251 VA te Werkendam, in de gemeente Altena.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Namens dezen,

Dit document is digitaal ondertekend.

Besluit

Onderwerp

Op 3 februari 2026 hebben wij van Bazalt Wonen een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De omgevingsvergunning is aangevraagd voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, door het uitvoeren van de renovatie en verduurzaming van 115 woningen. Deze activiteiten vinden plaats aan de Bendlaken 3–25 (oneven), 4251 GS; Bendlaken 30–52 (even), 4251 GW; Floreffestraat 1–41 (oneven), 4251 GM en 4251 GN; Floreffestraat 2–24 (even), 4251 GP; Floreffestraat 42–52 (even), 4252; De Graaff 16–26 (even), 4251 HV; De Graaff 48–58 (even), 4251 HW; De Graaff 76–88 (even), 4251 HX; Eendepad 33–45 (oneven), 4251 VC; Zaagbekstraat 14–52 (even), 4251 VE en 4251 VG; en Ganzepad 1–11 (oneven), 4251 VA te Werkendam, in de gemeente Altena.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gezien de overwegingen die zijn opgenomen in dit besluit,

- I. aan Bazalt Wonen, Thorbeckestraat 1, 5301 NC, Zaltbommel, de gevraagde vergunning te verlenen, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet, van de bepalingen als bedoeld in:
 - artikel 11.37, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen of het opzettelijk wegnemen van nesten van de:
 - **huismus** (*Passer domesticus*);
 - **gierzwaluw** (*Apus apus*);
 - artikel 11.46, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk verstoren van de:
 - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - artikel 11.46, eerste lid, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de:
 - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);voor de periode van 1 augustus 2026 tot en met 31 december 2028;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag en de aanvullende gegevens, voor zover deze gaat over de soorten als bedoeld onder I, onderdeel uitmaakt van dit besluit;
- III. aan dit besluit voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 2.7 'Voorschriften';
- IV. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van dit besluit:
 - Rapport quickscan natuurwaarden diverse locaties Noord-Brabant en Gelderland, Bazalt Wonen, 51028228, 20 mei 2025
 - Rapportage Activiteitenplan (51028228), versie D4, Bendlaken, Floreffestraat, De Graaff, Eendepad Zaagbekstraat en Ganzepad, Werkendam, 13 maart 2026 (hierna: activiteitenplan)
 - Factsheet Werkendam (opgesteld door Sweco, projectnummer: 51028228, versie: D1)
 - Aanvullende gegevens van 13 maart 2026, 1 mei 2026 en 11 mei 2026
 - Bijlage 1: overzichtstekening van de planlocatie
 - Bijlage 2: locaties van de maatregelen
 - Bijlage 3: meldingsformulier start handelingen beschermde soorten (zie voorschrift 1)

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit en wordt u door dit besluit rechtstreeks in uw belang getroffen, dan kunt u een bezwaarschrift hiertegen indienen. Dit kan tot 6 weken na de dag van verzending van het besluit. De verzenddatum is terug te vinden in de kennisgeving.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Het besluit treedt in werking de dag na verzending van het besluit. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een beroepschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch. De rechter besluit dan of het besluit wordt geschorst.

U kunt ook digitaal verzoeken om een voorlopige voorziening. Zie daarvoor:

<http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen van een voorlopige voorziening (griffierecht) en/of het indienen van een beroepschrift.

INHOUDSOPGAVE

BESLUIT	2
PROCEDURELE OVERWEGINGEN	5
INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN	6
1. WETTELIJK KADER - OMGEVINGSWET	6
1.1 <i>BESCHERMINGSREGIMES</i>	6
1.2 <i>OMGEVINGSVERORDENING NOORD-BRABANT</i>	6
2. TOETSING EFFECTEN RUIMTELIJKE INGREEP	7
2.1 <i>AANGEVRAAGDE ACTIVITEITEN</i>	7
2.2 <i>ONDERZOEK SOORTEN</i>	7
2.3 <i>MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN</i>	7
2.4 <i>ALTERNATIEVENAFWEGING</i>	8
2.5 <i>BELANG VAN DE AANVRAAG</i>	8
2.6 <i>MAATREGELEN</i>	9
2.7 <i>VOORSCHRIFTEN</i>	11
2.8 <i>STAAT VAN INSTANDHOUDING</i>	15
3. CONCLUSIE	15
BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE PLANLOCATIE.....	16
BIJLAGE 2. LOCATIES VAN DE MAATREGELEN.....	17
BIJLAGE 3. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN	21

Procedurele overwegingen

Aanvraag

Op 3 februari 2026 hebben wij van Bazalt Wonen een aanvraag voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van de Omgevingswet (artikel 5.1, tweede lid, onder g) ontvangen. De aanvraag is op 13 maart 2026, 1 mei 2026 en 11 mei 2026 aangevuld.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en het activiteitenplan. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/273964.

Gedragscode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) volgens artikel 5.10, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als het aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

De aanvraag bevat voldoende informatie voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit is gevraagd.

Overige regelgeving

Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving of activiteit onder de Omgevingswet kan aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen. Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan de flora- en fauna-activiteit van de Omgevingswet niet betrokken.

Inhoudelijke overwegingen

1. Wettelijk kader - Omgevingswet

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Omgevingswet (hierna: Ow) zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Paragraaf 11.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74j van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de vergunning.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Paragraaf 11.2.3 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74k van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Paragraaf 11.2.4 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74l van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Voor alle inheemse soorten geldt in alle gevallen de specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een vergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In onder andere artikel 5.40 en artikel 18.10 van de Ow zijn gronden opgenomen op grond waarvan een vergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. De vergunning kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de vergunning.

1.2 Omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben de Omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: Verordening) vastgesteld. Voor een flora- en fauna-activiteit zijn aanvullende kaders vastgelegd. Zo zijn voor bepaalde soorten en handelingen vrijstellingen opgenomen. Deze zijn neergelegd in paragraaf 3.8.2 van de Verordening.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag.

De aangevraagde activiteiten gaan over de renovatie en verduurzaming van 115 woningen in Werkendam. Het betreft het aanbrengen van dakisolatie, op de Bendlaken en De Graaff binnendaks, op de andere adressen buitendaks. Daarnaast worden van alle woningen de kozijnen vervangen en de gevels geïsoleerd. Deze activiteiten vinden plaats aan Bendlaken 3–25 (oneven), 4251 GS; Bendlaken 30–52 (even), 4251 GW; Floreffestraat 1–41 (oneven), 4251 GM en 4251 GN; Floreffestraat 2–24 (even), 4251 GP; Floreffestraat 42–52 (even), 4252; De Graaff 16–26 (even), 4251 HV; De Graaff 48–58 (even), 4251 HW; De Graaff 76–88 (even), 4251 HX; Eendepad 33–45 (oneven), 4251 VC; Zaagbekstraat 14–52 (even), 4251 VE en 4251 VG; en Ganzepad 1–11 (oneven), 4251 VA te Werkendam, in de gemeente Altena.

2.2 Onderzoek soorten

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in hoofdstuk 3 van het activiteitenplan en de aanvullingen van 13 maart 2026, 1 mei 2026 en 11 mei 2026.

Als vooronderzoek heeft literatuuronderzoek plaatsgevonden (NDFF/verspreidingsatlassen). Op 15 april 2025 heeft een veldbezoek in het kader van een quickscan naar beschermde soorten plaatsgevonden. Het nader onderzoek naar huismus heeft plaatsgevonden in 2025 volgens het Kennisdocument Huismus (BIJ12, versie februari 2023). Het nader onderzoek naar gierzwaluw heeft plaatsgevonden in 2025 volgens het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, versie juli 2023). Het nader onderzoek naar gewone dwergvleermuizen heeft plaatsgevonden in 2024 en 2025 volgens het Vleermuisprotocol (versie maart 2024) van het Netwerk Groene Bureaus.

2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten

De aanvrager geeft aan dat er:

- 16 nestlocaties van huismussen zijn aangetroffen. Deze bevinden zich aan Eendepad 39 en 43, Zaagbekstraat 14, 16, 22, 32, 36, 38 en 50, Ganzepad 1 en 7, Floreffestraat 22, 27 en 41, Bendlaken 52 en De Graaff 58.
- 2 nestlocaties van gierzwaluw zijn aangetroffen. Deze bevinden zich aan Floreffestraat 8 en 45.
- 2 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn aangetroffen. Deze bevinden zich aan Zaagbekstraat 14 en Floreffestraat 46.

Door de werkzaamheden worden de verblijfplaatsen vernield of beschadigd en worden vleermuizen verstoord.

Huisumus

Alle huismusnesten bevinden zich onder de dakpannen. Het dak bij de woningen aan de Bendlaken 52 en De Graaff 58 wordt van binnen geïsoleerd. De verblijfplaatsen van de huismussen op deze adressen zullen hierdoor bereikbaar blijven. Onduidelijk is of de verblijfplaatsen hierbij klimatologisch aangetast worden. Op de overige adressen waar huismusnesten zijn aangetroffen zullen de daken van buitenaf worden geïsoleerd. De nestplaatsen van de huismussen zullen hierdoor verdwijnen.

Gierzwaluw

De gierzwaluwnesten bevinden zich onder de kantpannen. De woningen aan de Floreffestraat worden van buitenaf geïsoleerd. De nesten van de gierzwaluwen zullen hierdoor verdwijnen.

Gewone dwergvleermuis

De in-/ uitvliegopeningen van de zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis bevinden zich onder de kantpannen. Deze verblijfplaatsen zullen verloren gaan door het isoleren van de daken van de Floreffestraat en Zaagbekstraat.

2.4 Alternatievenafweging

Er zijn geen redelijke alternatieven mogelijk die zullen leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor de huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis te verlenen.

De initiatiefnemer dient noodzakelijk onderhoud aan de woningen uit te voeren. In het kader van verplichtingen vanuit het energieakkoord en klimaatakkoord dienen de woningen gerenoveerd te worden. Een alternatieve locatie is dus niet aan de orde. Het doel van het project, verduurzaming van de woningen, kan niet worden behaald met het behoud van de verblijfplaatsen. Er is geen alternatieve inrichting mogelijk. Het betreft namelijk alleen de renovatie van bestaande woningen, al het groen blijft behouden. De inrichting van de planlocatie zal dus niet veranderen. De werkzaamheden worden in overleg met de ecologische begeleider en de aannemer zodanig gepland dat er gewerkt wordt buiten de meest kwetsbare periodes, hierdoor blijven de effecten op de soorten beperkt en wordt doden en verwonden in ieder geval voorkomen. Voor de verstoorde en vernielde verblijfplaatsen worden alternatieven aangeboden. Door deze werkwijzen wordt de verstoring tot een minimum beperkt.

2.5 Belang van de aanvraag

In de aanvraag zijn de belangen voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor de huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis te verlenen.

De omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is gevraagd op grond van de belangen 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 8.74j, eerste lid, onder b en 8.74k, eerste lid, onder b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

De woningen op de onderzoekslocatie zijn slecht geïsoleerd en verkeren in matige bouwkundige staat. Het betreft sociale huurwoningen die sinds de bouw niet zijn gerenoveerd of verduurzaamd en energielabel E, F of G hebben. Daarnaast is er ook sprake van noodzakelijk onderhoud vanwege de staat van de woningen. De woningen dienen voor 2028 verduurzaamd te worden tot minimaal energielabel D volgens afspraken tussen onder andere de overheid, bouwende Nederland en woningcorporaties.

De relatie tussen woningkwaliteit, binnenmilieu en volksgezondheid is al eerder onderkend in landelijk beleid, zoals de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid, waarin onder meer binnenmilieu en ventilatie als speerpunten zijn benoemd.

In de huidige staat van de woningen is sprake van vocht- en tochtproblemen. Om dit te beperken is betere isolatie en ventilatie nodig. Het beperken van vocht en tocht leidt tot een gezonder binnenklimaat en lagere energielasten. Vocht- en schimmelproblemen in woningen hangen samen met luchtwegklachten zoals astma, luchtweginfecties en allergische reacties. Het verbeteren van de bouwkundige kwaliteit en ventilatie vermindert deze gezondheidsrisico's.

Daarnaast hebben de maatregelen wezenlijk gunstige effecten voor het milieu. Het verlaagt het energieverbruik waardoor het gebruik van fossiele brandstoffen verminderd wat leidt tot een lagere CO₂-uitstoot. Dit betekent een afname van emissies van schadelijke stoffen die een bijdrage hebben aan het broeikaseffect. Ook wordt hiermee een bijdrage geleverd aan een betere luchtkwaliteit, wat ook een positief effect heeft op de volksgezondheid.

2.6 Maatregelen

In het activiteitenplan hoofdstuk 6 is beschreven welke maatregelen worden genomen om de effecten voor de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk te voorkomen.

In grote lijnen gaat het om de volgende maatregelen:

Huismus en gierzwaluw

Tijdelijke alternatieve voorzieningen

- Voor de huismusnesten aan de Zaagbekstraat, Eendepad, Ganzepad en Floreffestraat en de gierzwaluwnesten aan de Floreffestraat worden tijdelijke voorzieningen getroffen.
- De kasten waarvan gebruik wordt gemaakt zijn van het type GZTH1 van Unitura.
- Nabij de Floreffestraat worden 12 kasten geplaatst.
- Nabij de Zaagbekstraat, Eendepad en Ganzepad worden 22 kasten geplaatst.
- De kasten worden binnen 200 meter van het plangebied geplaatst.
- De kasten worden voorafgaand aan het broedseizoen geplaatst.
- Foto's van de geplaatste kasten zullen worden opgenomen in het logboek en later worden opgestuurd naar het bevoegd gezag.
- Voor de huismusnesten aan de Bintlaken en De Graaff blijven de ruimten onder het dak ongemoeid. Hiervoor zullen geen tijdelijke voorzieningen getroffen worden.

Ongeschikt maken

- Alle werkzaamheden worden buiten het broedseizoen van de huismus en gierzwaluw uitgevoerd: tussen 1 september en half maart.
- De gierzwaluwen zijn in deze periode naar het zuiden getrokken, hiervoor zijn geen aanvullende maatregelen nodig.
- Voor de huismussen zullen de kantpannen bij de kopgevels met zorg en handmatig verwijderd worden, zodat huismussen weg kunnen vliegen als ze zich hieronder bevinden. Dit zal onder ecologische begeleiding zijn.
- Als de renovatiewerkzaamheden uitlopen zullen de ruimten onder de kantpannen aan de kopgevels van de betreffende woningen voor 15 maart ongeschikt gemaakt worden voor huismussen.

- Bij het ongeschikt maken wordt eerst gecontroleerd of er huismussen onder de kantpannen verblijven.
- Als er geen huismussen aanwezig zijn zullen de kantpannen terug gelegd worden en de ruimte tussen de pan en gevel afgesloten worden met rugvulling.

Permanente voorzieningen

- Bij de woningen waar buitendaks wordt geïsoleerd wordt zowel aan de voor- als achterzijde het vogelschroot verplaatst naar de derde panlat. Er wordt gripgaas toegepast om te voorkomen dat vogels het isolatiemateriaal beschadigen.
- Voor de huismus en gierwaluw worden in totaal 53 permanente kasten ingebouwd in de woningen.
- De kasten zijn van het type GZP2 van Unitura of vergelijkbaar. Dit zijn gierwaluwkasten die ook geschikt zijn voor huismussen.
- De voorzieningen worden onder de dakgoten en bij kopgevels geplaatst.
- De voorzieningen worden geplaatst op noord- en oostgevels van de bebouwing.
- Met het plaatsen zal voldaan worden aan de randvoorwaarden zoals gesteld in het Kennisdocument Gierwaluw (Bij12, 2017), zoals verschillende windrichtingen, microklimaten, vrije aanvliegroutes en minimale hoogtes.

Gewone dwergvleermuis

Tijdelijke alternatieve voorzieningen

- Er zullen minimaal 4 tijdelijke voorzieningen geplaatst worden per aangetroffen verblijfplaats.
- De tijdelijke voorzieningen worden geplaatst conform het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis van BIJ12, 2024.
- De tijdelijke voorzieningen zullen minimaal 6 maanden voor de werkzaamheden worden geplaatst.
- De tijdelijke voorzieningen komen binnen 200 meter van de getroffen verblijfplaats.
- De kasten zijn van het type VMT1 van Unitura, of vergelijkbaar.
- De definitieve locaties van de kasten zijn nog niet bekend. In figuur 2.1 (Bijlage 2) staat een voorstel. Zodra er een definitief plan is wordt deze gecommuniceerd aan het bevoegd gezag.

Ongeschikt maken

- Het ongeschikt maken voor de gewone dwergvleermuis dient in de actieve periode van 1 april tot 1 november uitgevoerd te worden. Omdat ook rekening gehouden moet worden met het broedseizoen van de huismus en gierwaluw wordt het ongeschikt maken uitgevoerd tussen 1 september en 1 november.
- Het ongeschikt maken gebeurt bij een avondtemperatuur van minimaal 10 °C.
- Na afloop van het ongeschikt maken wordt een controlerende uitgevoerd. Met behulp van batdetectors wordt tijdens het uitvliegmoment gecontroleerd of er bij de bekende verblijfplaatsen, en directe omgeving ervan, uitvliegende vleermuizen aanwezig zijn.
- Indien noodzakelijk worden door de ecologisch begeleider naar aanleiding van de controlerende aanvullende maatregelen voorgesteld.

Permanente voorzieningen

- Voor de gewone dwergvleermuis worden 17 vleermuiskasten van het type VMPPM1s van Unitura geplaatst.
- De exacte locaties moeten nog worden bepaald. Dit zal onder ecologische begeleiding van een ter zake kundige plaatsvinden.

- Foto's van de inbouwkasten zullen in het logboek worden vermeld en later aan het bevoegd gezag worden verstrekt.

De locaties van de voorzieningen zijn weergegeven in bijlage 2.

2.7 Voorschriften

Wij nemen in aanvulling op voorgestelde maatregelen de volgende voorschriften op om de staat van instandhouding te kunnen borgen voor de huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis:

Algemene voorschriften

1. De vergunninghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden beginnen bekend is, maar uiterlijk 2 werkdagen voor de start van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar ons op te sturen. Met werkzaamheden en/of activiteiten worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken van de verblijfplaatsen.
2. De vergunninghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl, als bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen, of andere activiteiten als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn.
3. Deze vergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de vergunninghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts)personen. De vergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan dit besluit verbonden voorschriften.
4. Deze genoemde (rechts)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van dit besluit en de daaraan verbonden voorschriften, zo dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. De vergunninghouder dient, met inachtneming van de hier genoemde voorschriften, de activiteiten (inclusief alle maatregelen die er voor de soorten worden genomen) uit te voeren zoals beschreven in de aanvraag en het activiteitenplan (hoofdstuk 6).
7. De activiteiten en hier genoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹ (hierna: ecooloog) op het gebied van de soorten waarvoor vergunning is verleend.
8. Alle handelingen en bevindingen dienen door de ecooloog te worden bijgehouden in een logboek. Met handelingen worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken, uitvoeren van de controlerende en het plaatsen van de tijdelijke en permanente voorzieningen. Ook dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op eerste verzoek van een toezichthouder te worden gegeven.

¹ Wat wij hieronder verstaan staat op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO): <https://www.rvo.nl/onderwerpen/buiten-werken/ecologisch-deskundige>

9. De vergunninghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen op basis van de aanvraag en de hier genoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de initiatieflocatie, dienen voor het uitvoeren van de werkzaamheden, van de inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven. Dit ecologisch werkprotocol dient ter informatie aan ons te worden toegezonden, uiterlijk 2 werkdagen voor de start van de werkzaamheden. Mail het ecologisch werkprotocol naar info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.
10. Zodra alle handelingen en activiteiten zijn uitgevoerd die betrekking hebben op de beschermde soorten opgenomen in de vergunning, dient de afronding van de werkzaamheden bij ons te worden gemeld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gerealiseerde permanente voorzieningen, het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen en de inrichting van het plangebied. Dit dient u te doen door het logboek naar ons op te sturen via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.

De algemene voorschriften zijn opgenomen voor een juiste toepassing en naleving van de vergunning door de vergunninghouder en gemachtigde(n).

Specifieke voorschriften

Deze specifieke voorschriften gaan voor op de algemene voorschriften, waaronder het activiteitenplan. Indien de specifieke voorschriften afwijken van de voorgestelde maatregelen/aanpak in het activiteitenplan, gaan de specifieke voorschriften voor.

Ongeschikt maken en controlerende

11. Er mag pas ongeschikt gemaakt worden nadat is voldaan aan de gewenningsperiode van de tijdelijke verblijfplaatsen. Deze gewenningsperiode is voor de huismus 3 maanden en voor een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis 3 maanden binnen de actieve periode.

Dit voorschrift is opgenomen omdat voor de huismus geen gewenningsperiode is opgenomen in het mitigatieplan. Deze periode wordt gehanteerd zodat de dieren de tijd hebben om de alternatieve verblijfplaatsen te kunnen ontdekken voordat de huidige verblijfplaatsen ongeschikt raken.

12. Het ongeschikt maken dient plaats te vinden buiten de kwetsbare periodes van de soorten.
 - a. Voor de huismus en gierzwaluw geldt de broedperiode als kwetsbare periode. Dit betekent dat er voor de huismus ongeschikt mag worden gemaakt in de periode 1 oktober tot 1 maart en voor de gierzwaluw in de periode 15 september tot 15 april. Ongeschikt maken in september is toegestaan wanneer uit een broedvogelcheck blijkt dat er geen broedende vogels meer aanwezig zijn. Een ecooloog dient dit, en de wijze van vaststellen, in het logboek vast te leggen.
 - b. Voor vleermuizen mag er ongeschikt mag worden gemaakt in de actieve periode (van 15 april tot 15 oktober). Ongeschikt maken in de eerste helft van april en/of in de tweede helft van oktober is enkel toegestaan, indien dit ecologisch is onderbouwd in relatie tot het seizoensverloop en de weersomstandigheden. Deze onderbouwing dient te worden vastgelegd in het logboek.

13. Bij het ongeschikt maken van de ruimte tussen kantpan en gevel dient niet alleen rekening te worden gehouden met de kwetsbare periodes van de huismus, maar ook met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis.

Deze voorschriften zijn opgenomen om te voorkomen dat individuen indirect of direct gedood of verwond raken als gevolg van het ongeschikt maken in de onjuiste periode.

14. Bij de woningen dienen alle geschikte openingen in het dak ongeschikt gemaakt te worden voor huismus en gewone dwergvleermuis zodat zij hier niet meer kunnen verblijven. Verder dienen alle andere geschikte invliegopeningen voor vleermuizen dusdanig ongeschikt gemaakt te worden dat de gewone dwergvleermuis hierin nergens meer kan verblijven. Bij het ongeschikt maken van de kantpannen/kopgevels voor huismus dient voorkomen te worden dat vleermuizen worden opgesloten. Daarom dient er elke 2 meter een exclusion voorziening geplaatst te worden.

Dit voorschrift is opgenomen, omdat de huismussen en vleermuizen zich kunnen verplaatsen naar nieuwe verblijfplaatsen binnen het plangebied, nadat hun huidige verblijfplaatsen ongeschikt zijn gemaakt. En om te borgen dat de vleermuizen hun verblijfplaats altijd kunnen verlaten via een exclusion voorziening nadat de verblijfplaatsen ontoegankelijk zijn gemaakt.

15. Het is niet toegestaan nestplaatsen van de huismus ongeschikt te maken op dagen met:

- I. Winterse neerslag: (natte) sneeuw, hagel of ijzel;
- II. Vorst (temperaturen onder 0,0°C);
- III. Verwachte nachtvorst en/of winterse meerslag op een of meer van de 3 daaropvolgende dagen (volgens KNMI of gelijkwaardig weerinstituut).

Bij genoemde omstandigheden moeten de werkzaamheden worden uitgesteld totdat deze niet langer van toepassing zijn.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat de huismussen onder gunstige weersomstandigheden een andere verblijfplaats kunnen zoeken.

16. Voorafgaand aan de werkzaamheden, na het ongeschikt maken, dient een controlerende te worden uitgevoerd. Deze dient te voldoen aan het volgende:

- Tussen het ongeschikt maken en de controlerende dienen minimaal 3 nachten met gunstige weersomstandigheden te zitten. Onder gunstige weersomstandigheden wordt verstaan dat gedurende de eerste twee uur na zonsondergang wordt voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het Vleermuisprotocol 2021 voor het uitvoeren van onderzoek naar zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.
- De controlerende dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen voor zomerverblijfplaatsen van het Vleermuisprotocol 2021. Met uitzondering van de neerslag. Tijdens de gehele controlerende moet het droog zijn.
- Er kan pas gestart worden met de renovatiewerkzaamheden nadat de bebouwing natuurvrij is verklaard door de ecooloog.

De bovenstaande voorschriften over de controlerende zijn opgenomen om te voorkomen dat de gebouwen onterecht vleermuisvrij worden verklaard en dat er nog vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing ten tijde van de werkzaamheden.

Tijdelijke en permanente voorzieningen

17. De tijdelijke en permanente alternatieve verblijf-/nestplaatsen moeten voldoen aan het Kennisdocument voor de betreffende soort: Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2023), Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2023) en Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2024). Denk hierbij ook aan voorwaarden zoals:
- a. Voldoende aanwezigheid van groen in de directe omgeving van voorzieningen voor de huismus.
 - b. Gewenningsperiode voor de tijdelijke alternatieve voorzieningen voor de huismus, deze dient minimaal 3 maanden te zijn.
 - c. Permanente alternatieve voorzieningen dienen zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats geplaatst te worden.
 - d. Eisen zoals hoogte, oriëntatie, vrij van predatoren ect.

Dit voorschrift is opgenomen omdat de plaatsing van de alternatieve verblijfplaatsen niet precies omschreven zijn. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de hoogte, vrije aanvliegroute en oriëntatie van de inbouwvoorzieningen. Ook moeten de voorzieningen zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaatsen worden geplaatst.

18. Voor de start van het broedseizoen dienen per aangetroffen huismusnest, 2 alternatieve nestkasten beschikbaar te zijn, dus ook voor de nesten aan de Bentraken en De Graaff. Dit kunnen zowel tijdelijke opbouw- als permanente inbouwvoorzieningen zijn. De voorzieningen moeten worden geplaatst volgens het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2023). Daarbij moet een gewenningsperiode van 3 maanden voor het broedseizoen worden aangehouden.

Dit voorschrift is om te borgen dat de voorzieningen voor de huismus effectief en functioneel zijn. Er is onvoldoende onderbouwd dat de ruimtes onder de dakpannen in de toekomstige situatie geschikt zijn voor de huismus. De daken worden geïsoleerd hetgeen invloed heeft op het (micro)klimaat onder het dak. Het kan te heet worden onder het dak, wat een negatief effect kan hebben op het broedsucces van de huismus.

19. De permanente voorzieningen voor de huismus/gierzwaluw dient in de gebouwconstructie geplaatst te worden met de invliegopening aan de voorzijde.

Dit voorschrift is opgenomen omdat niet duidelijk is hoe de permanente voorzieningen uitgevoerd worden. Mochten er ook voorzieningen in een overstek van het dak geplaatst worden in plaats van alles inbouwen in de gevels. Op deze manier wordt geborgd dat de voorzieningen duurzaam en bestendig zijn en deze aansluiten bij het invliegedrag van de huismus.

20. De tijdelijke nestkasten die geplaatst worden voor huismus (en gierzwaluw) mogen alleen worden verwijderd indien ze aantoonbaar niet in gebruik genomen zijn na het broedseizoen. Dit moet worden vastgelegd in het logboek.

Dit voorschrift is opgenomen omdat de nestkasten in gebruik genomen kunnen worden door gierzwaluwen. Gierzwaluwen zijn honkvast en zullen het volgende broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie.

21. De permanente voorzieningen voor de gierzwaluw (Floreffestraat 8 en 45) dienen voor de start van het broedseizoen van de gierzwaluw beschikbaar en functioneel te zijn. Er moeten per nest minimaal 3 permanente voorzieningen beschikbaar zijn, waarvan tenminste 1 permanente nestkast zo dicht mogelijk bij de huidige nestplaats geplaatst te worden. Dit betekent dat deze ten minste op hetzelfde adres als de huidige nestplaats gerealiseerd moet worden en kort (< 50 cm) onder de dakrand/kantpan gerealiseerd dient te worden.

Dit voorschrift is opgenomen omdat er niet is onderbouwd wat de zwaarwegende redenen zijn om in het broedseizoen van de gierzwaluw te werken (zie paragraaf 3.1 Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2023). En omdat gierzwaluwen honkvast zijn en een nestplaats niet vinden als die zo te ver van de huidige locatie is geplaatst.

2.8 Staat van instandhouding

Door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden komt de staat van instandhouding van de huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis niet in het geding. Dit omdat voor, tijdens en na de werkzaamheden maatregelen worden getroffen.

3. Conclusie

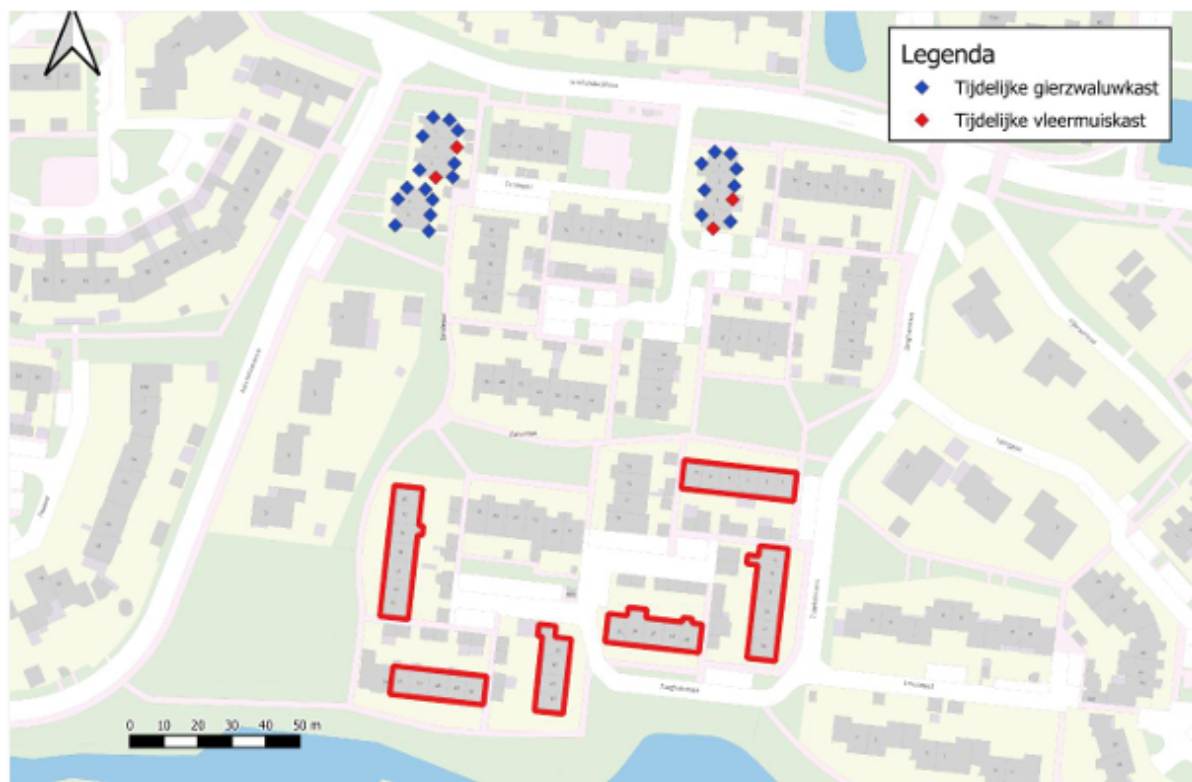
De gevraagde omgevingsvergunning op grond van de Omgevingswet, voor een flora- en fauna-activiteit, wordt voor de huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis en beschreven activiteiten verleend. Aan deze omgevingsvergunning zijn voorschriften verbonden.

Bijlage 1. Overzichtstekening van de planlocatie

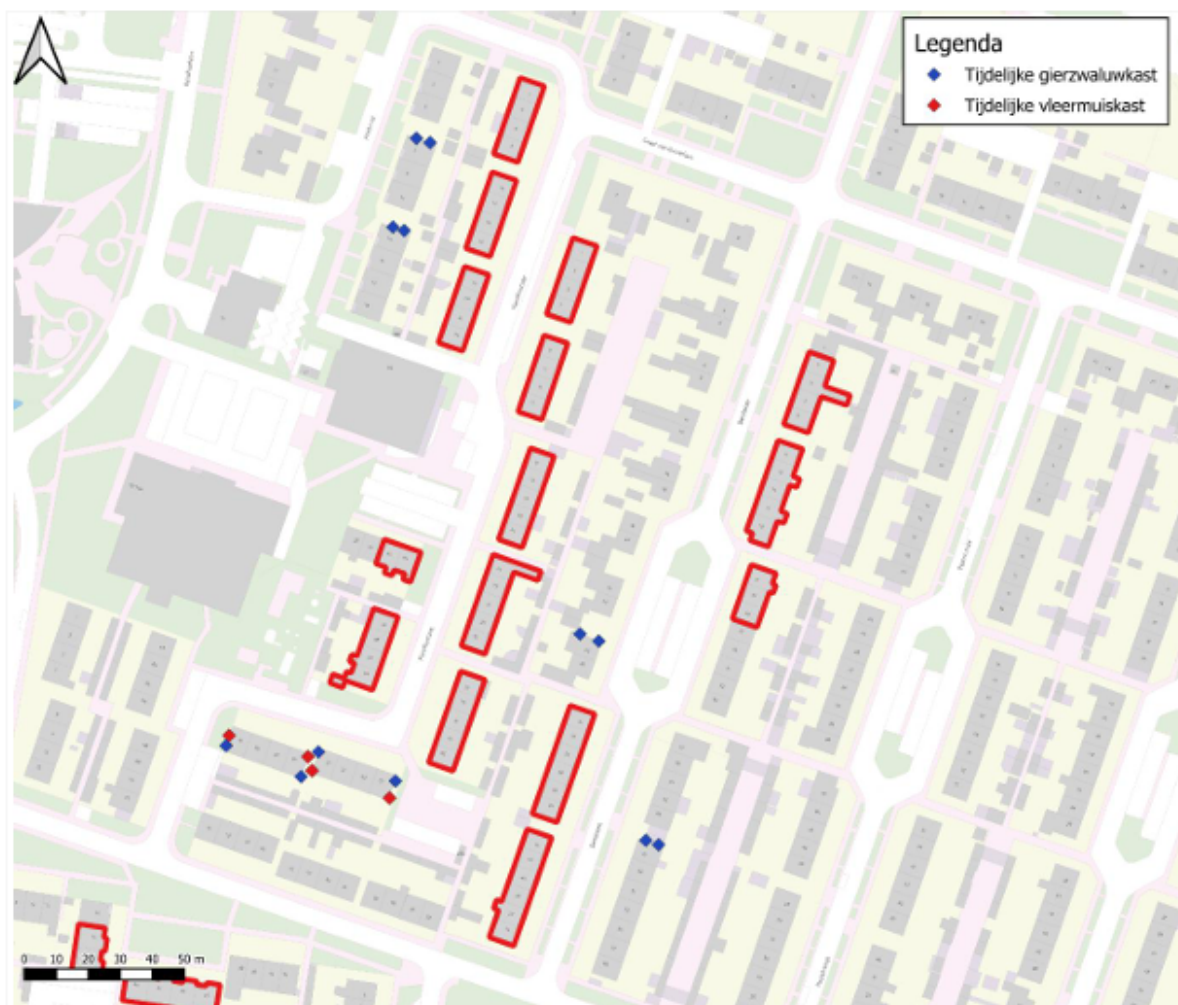

Figuur 1. Locatie woningen Werkendam. De activiteiten vinden plaats binnen het omliggende gebied.

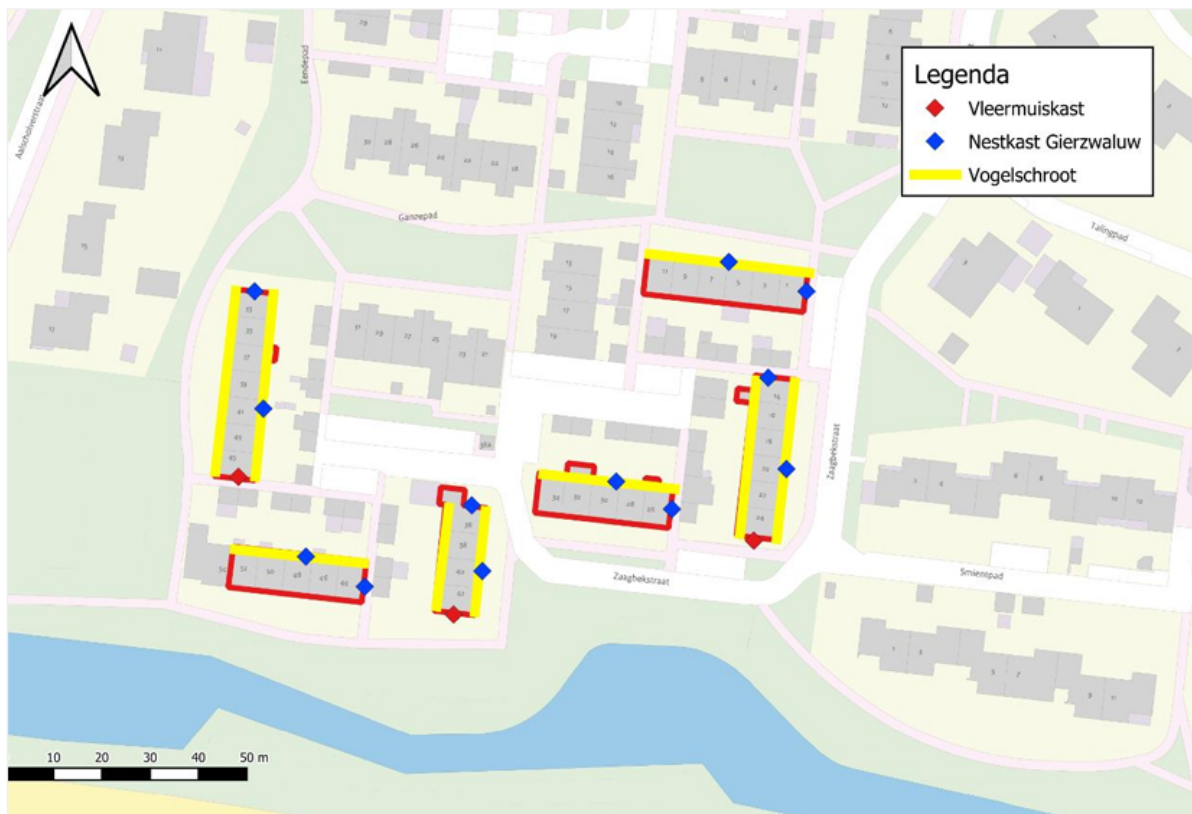
Bijlage 2. Locaties van de maatregelen

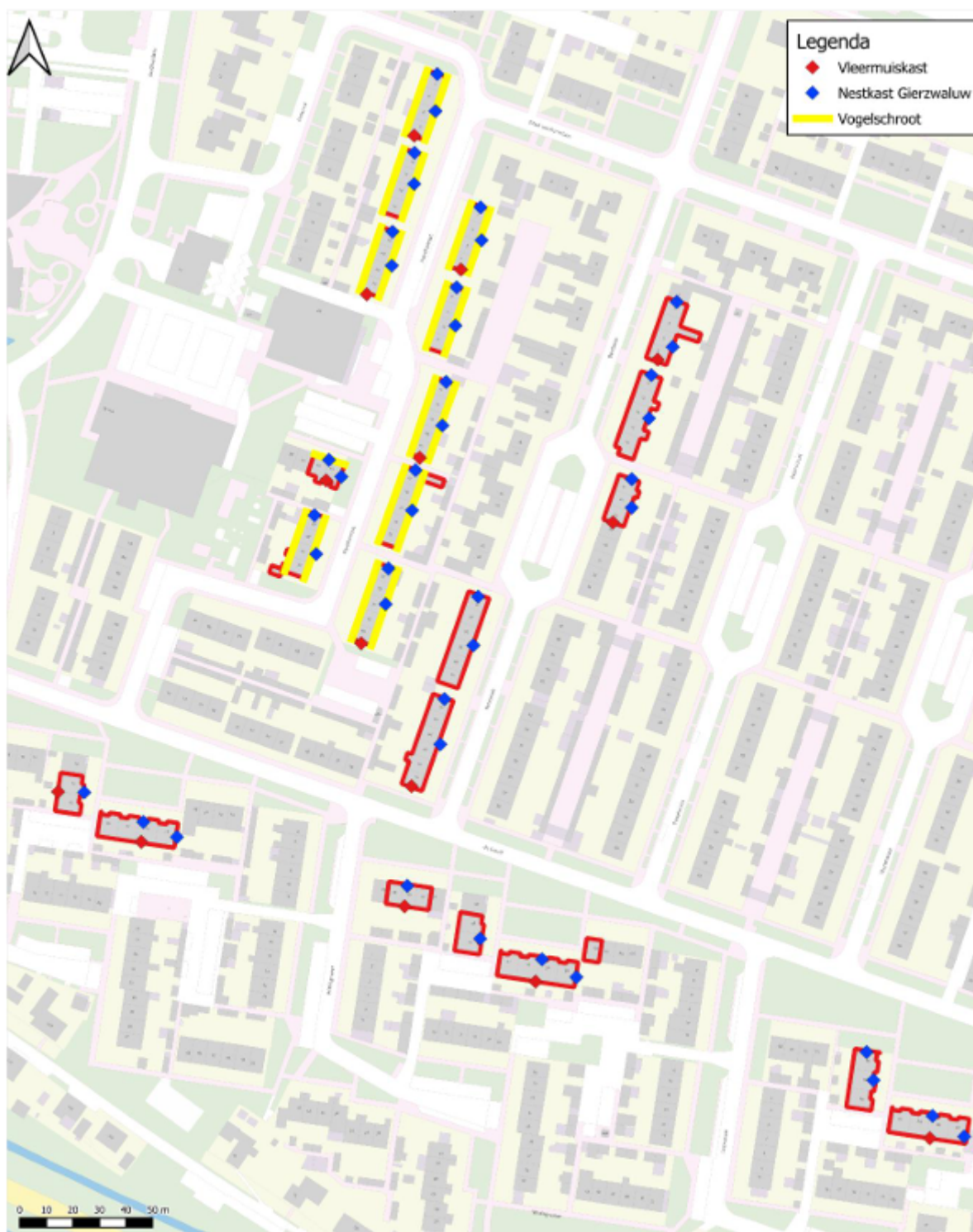
Figuur 2.1. Locatie van de tijdelijke voorzieningen in het westelijke deel van het plangebied. Voor de vleermuiskasten betreft het een voorstel en zijn er nog geen definitieve locaties bekend.

Figuur 2.2. Locatie van de tijdelijke voorzieningen in het oostelijke deel van het plangebied.

Figuur 3.1. Locatie van de permanente voorzieningen in het westelijke deel van het plangebied.

Figuur 3.2. Locatie van de permanente voorzieningen in het oostelijke deel van het plangebied.

Bijlage 3. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten		
Omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit		
<u>Gegevens</u>		
Aanvraagnummer	Z/273964	
Naam initiatief	Renovatie en verduurzaming van 115 woningen uitgevoerd in Werkendam	
vergunningsperiode	voor de periode van 1 augustus 2026 tot en met 31 december 2028	
Vergunninghouder		
Naam aanvrager		
Adres		
PC-Woonplaats		
<u>Gegevens werkzaamheden:</u>		
Contactpersoon uitvoering werkzaamheden		
Telefoonnummer (vast)		
Telefoonnummer (mobiel)		
Contactgegevens ecooloog betrokken bij uitvoering		
Locatie(s) werkzaamheden		
Datum gereedkomen compensatiemaatregelen		
Datum start werkzaamheden		
Overzicht planning werkzaamheden		
<i>Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 2 werkdagen van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord</i>		
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl	